

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 68/2026-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného A3 advokátska kancelária, s. r. o., Partizánska 25, Trenčín, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 13C/84/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 13C/84/2010 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Žilina **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. decembra 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) označeným postupom okresného súdu. Navrhuje, aby ústavný súd sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie 7 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 68/2026-11 z 29. januára 2026 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Žalobca sa žalobou doručenou okresnému súdu 12. apríla 2010 domáha vydania rozsudku, ktorým by súd uložil povinnosť žalovaným zaplatať jednotlivých súm. Sťažovateľ v namietanom konaní vystupuje ako žalovaný v 1. rade. Okresný súd žalobu rozsudkom z 13. júna 2013 zamietol z dôvodu, že žalobca nepreukázal aktívnu vecnú legitimáciu. Krajský súd v Žiline rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Okresný súd rozsudkom z 11. júla 2023 rozhodol po druhýkrát, ktorým sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 3 034,21 eur s prísl. Na základe odvolaní žalovaných krajský súd uznesením sp. zn. 9Co/14/2025 z 27. mája 2025 rozsudok okresného súdu vo výrokoch I a II (ktoré sa týkajú sťažovateľa, pozn.) zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Uznesením z 11. septembra 2025 okresný súd vylúčil vzájomnú žalobu žalovaných v 2. až 7. rade na samostatné konanie. V napadnutom konaní 20. novembra 2025 nariadil pojednávanie na 3. február 2026. Súčasne doručil sťažovateľovi rozhodnutia, ktoré mu neboli v priebehu konania doručované. Pojednávanie bolo zrušené z dôvodu oznámenia právneho zástupcu žalovaných o opätovných mimosúdnych rokovaníach.

6. Podľa sťažovateľa sa 19. marca 2013 konalo pojednávanie, na ktorom ho zastupovala jeho manželka na základe plnej moci. To bol posledný úkon, ktorý vykonal, pretože následne už s ním okresný súd nekomunikoval. O tom, že namietané konanie stále prebieha, sa sťažovateľ dozvedel až po doručení uznesenia krajského súdu z 27. mája 2025. V tomto uznesení krajský súd v bode 35 odôvodnenia konštatoval, že okresný súd so sťažovateľom ako žalovaným v 1. rade opomenul konať, nedoručoval mu žiadne rozhodnutia, predvolania či vyjadrenia strán sporu. Tým, že okresný súd so sťažovateľom takmer 12 rokov nekonal, znemožnil mu realizovať jeho základné procesné práva. Podľa sťažovateľa postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a tomu zodpovedajúce právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popísal priebeh napadnutého konania a uviedol, že neprimeraná dĺžka konania bola spôsobená aj objektívnymi skutočnosťami nie na strane súdu, ako aj procesnými návrhmi žalobcu na zmenu žaloby, ktorými sa musel zaoberať. Rovnako z dôvodu úmrtia na strane žalovaných musel súd rozhodovať o pokračovaní v konaní s ich právnymi nástupcami. Viaceré nariadené pojednávania boli odročené z dôvodu prebiehajúcich mimosúdnych rokovaní, avšak napokon k uzavretiu mimosúdnej dohody nedošlo. Nedopatrením zo strany súdu sa určité obdobie nekonalo so sťažovateľom, na druhej strane mu však nevznikla žiadna škoda. Na základe rozhodnutia odvolacieho súdu boli procesné pochybenia okresného súdu

napravené. V súčasnosti sa už so sťažovateľom koná a bol predvolaný na nariadené pojednávanie. Na rozdiel od tvrdenia sťažovateľa (bod 6 tohto nálezu) zo súdneho spisu je zrejmé, že posledným úkonom vo vzťahu k sťažovateľovi bolo predvolanie zo 6. novembra 2014 na pojednávanie na 26. február 2015, ktoré však bolo odročené.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (II. ÚS 573/2022). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd poukazuje na nález č. k. III. ÚS 532/2023-55 z 25. januára 2024 (ďalej len „skorší nález“), ktorým rozhodol o porušení základného práva žalovaných v 2. až 7. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. V skoršom náleze ústavný súd nevzhliadol mimoriadnu skutkovú či právnu náročnosť sporu, ktorá by mohla ospravedlniť takú extrémne dlhú dobu rozhodovania, a to ani v súvislosti s úmrtím účastníka konania. Súd môže konať aj s univerzálnymi nástupcami po zomrelom účastníkovi konania. V napadnutom konaní bol vypracovaný znalecký posudok.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd rovnako poukazuje na skorší nález. Aj sťažovateľovi (rovnako ako ostatným žalovaným) je dôvodné vytknúť, že k celkovej dĺžke prispeli, a to najmä tým, že včas nereagovali na výzvy a urgencie zo súdu, ale aj tým, že nezrejmili súdu výsledok mimosúdnych rokovaní. Z uvedeného vyplýva, že ani sťažovateľ ku konaniu nepristupoval s primeranou mierou diligencie,

neurgoval jeho posun v konaní či rozhodnutie súdu. Ústavný súd dopĺňa, že sťažovateľ mohol upozorniť na neprimeranú dĺžku prvoinštančného konania aj sťažnosťou pre nečinnosť podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 623/2022).

13. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania od doručenia žaloby (12. apríla 2010) v trvaní viac ako 15 rokov. Neprehliadnuteľnou je skutočnosť, že rozhodnutie okresného súdu bolo krajským súdom zrušené, čo možno pripísať nesústredenej činnosti okresného súdu. Z judikatúry ESLP (rozsudok ESLP z 18. 4. 2006 vo veci Patta proti Českej republike, sťažnosť č. 12605/02, § 69) vyplýva, že aj nesprávny úradný postup na strane orgánu verejnej moci môže byť zohľadnený ako dôvod predĺženia dĺžky konania. Za takéhoto stavu sa preto obdobie dopadajúce na inštančne nadriadené súdy, ale aj na ústavný súd pričítava v neprospech okresného súdu z dôvodu už spomínanej nesústredenej činnosti (III. ÚS 301/2021, III. ÚS 661/2022).

14. Vzhľadom na extrémnu dĺžku konania ústavný súd nepovažoval za významné podrobne skúmať konkrétne obdobia nečinnosti (resp. sporadické úkony súdu), pretože ani právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takú dobu (I. ÚS 289/2010). V súlade s judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietáhov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ak teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 491/2021), ktoré ale uplatnené nebolo.

15. Trvanie súdneho sporu (viac ako 15 rokov) výrazne vybočilo z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Nečinnosťou okresného súdu došlo v napadnutom konaní k extrémnym prietáhom. Ústavným súdom posúdené okolnosti zjavne odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené. Napriek uvedenému ústavný súd okresnému súdu neprikázal konať bez zbytočných prietáhov, keďže príkaz súdu konať bol už uložený skorším nálezom. Rovnako uloženie príkazu súdu konať v napadnutom konaní sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti ani nenavrhol.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

17. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 7 000 eur, čo odôvodnil

neprimeranou dĺžkou napadnutého konania, stavom právnej neistoty a dobou, počas ktorej súd opomenul s ním konať.

18. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Ústavný súd zobral do úvahy dĺžku trvania napadnutého konania, význam samotného konania pre sťažovateľa a jeho správanie. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval priznanie 2 500 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšujúcej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

20. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právneho zástupcu (bod 3 výroku tohto nálezu).

21. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 949,17 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 371 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 14,84 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 177,49 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2026

Robert Šorl
predseda senátu